

สรุปเบื้องต้นการเข้าร่วมการประชุม
เรื่อง “การปรับปรุงเงื่อนไขการนำเข้าเมล็ดพันธุ์พืช ๕ ชนิด”
วันที่ 5 สิงหาคม 2567 เวลา 09.00 – 14.00 น.
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Meeting) โดยใช้โปรแกรม Zoom

เริ่มประชุมเวลา 09.00 น.

นายกสมาคมฯ ได้ร่วมประชุมออนไลน์ผ่านระบบ Zoom กับกลุ่มวิจัยการกักกันพืช สำหรับวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การปรับปรุงเงื่อนไขการนำเข้าเมล็ดพันธุ์พืช ๕ ชนิด เพื่อเป็นเมล็ดพันธุ์นำเข้าสำหรับปลูก (Imported seeds for sowing) ภายใต้ประกาศกรมวิชาการเกษตร เมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๖๔ และ วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕ ได้แก่

เมล็ดพันธุ์พริก (Capsicum) จำนวน ๕ สกุล (๑) *Capsicum annuum* (๒) *Capsicum baccatum* (๓) *Capsicum chinense* (๔) *Capsicum frutescens* (๕) *Capsicum pubescens*

เมล็ดพันธุ์มะเขือ (*Solanum melongena*)

เมล็ดพันธุ์มะเขือเทศ (*Solanum lycopersicum*)

เมล็ดพันธุ์ข้าวโพด (Maize, *Zea mays*)

เมล็ดพันธุ์กัญชา กัญญา (*Cannabis and Hemp, Cannabis sativa*)

ประกอบด้วยข้อกำหนดที่ต้องมีการสำแดงใบอนุญาตนำเข้า (Import Permit) ต้องไม่ใช่พืชที่ได้รับการดัดแปลงพันธุกรรม (Non GMOs) และมีใบรับรองสุขอนามัยพืช (Phytosanitary certificate) ทั้งนี้ต้องมีการระบุเพิ่มเติม (Additional declaration) ๓ ทางเลือก คือ

๑. Seed was produced in country where [quarantine pest] not know to occur ใน พริก มะเขือ มะเขือเทศ ข้าวโพด กัญชา/กัญญา
๒. Seed was derived from parent plant that were inspected and tested during seasons เฉพาะข้าวโพด
๓. Seed were officially tested สำหรับ พริก มะเขือ มะเขือเทศ ข้าวโพด กัญชา/กัญญา

ที่ผ่านมาพบว่า ประเทศไทยได้ตรวจพบศัตรูพืชกักกันจากเมล็ดพันธุ์พืชจากต่างประเทศ และประเทศผู้ส่งออกมีรายงานพบศัตรูพืชชนิดใหม่ กรมวิชาการเกษตรได้รับหนังสือจาก NPPO ของประเทศผู้นำเข้าบ่อยครั้งที่แจ้งการตรวจพบศัตรูพืชในเมล็ดพันธุ์ส่งออกของประเทศไทย ซึ่งศัตรูพืชเหล่านั้นเป็นศัตรูพืชกักกันของประเทศไทยด้วย จึงส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ดังนี้

๑. สถานภาพศัตรูพืชกักกันของประเทศไทย
๒. การส่งออกเมล็ดพันธุ์ของประเทศไทย และ
๓. ข้อกำหนดการนำเข้าเมล็ดพันธุ์ของประเทศไทย (ตัวอย่างที่ตรวจพบ: ประเทศไทยจัดอยู่ในประเทศที่พบการแพร่กระจายของไวรอยด์ 2 ชนิดของประเทศญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ทำให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการนำเข้าสำหรับพืชอาศัยทุกชนิดของไวรอยด์ทั้งสองชนิดนี้และเผยแพร่บนเว็บไซต์ WTO) ที่สำคัญคือ *Pepino mosaic virus* ในตรวจพบทั้งในส่วนของใบ และผลของมะเขือเทศ และมะเขือ

ดังนั้น จึงมีการเพิ่มเติมศัตรูพืชกักกัน สำหรับพริก คือ แบคทีเรีย *Clavibacter michiganensis* ไวรัส *Tomato brown rugose fruit virus*, *Tomato mottle mosaic virus* ไวรอยด์ *Columnea latent viroid* *Potato spindle tuber viroid*

สำหรับมะเขือเทศ คือ แบคทีเรีย *Clavibacter michiganensis* ไวรัส *Pepino mosaic virus*, *Tomato brown rugose fruit virus*, *Tomato mottle mosaic virus* ไวรอยด์ *Columnea latent viroid*, *Tomato Chlorotic dwarf viroid*, *Tomato planta macho viroid*

สำหรับมะเขือ คือ แบคทีเรีย *Clavibacter michiganensis*, ไวรัส *Pepino mosaic virus*, ไวรอยด์ *Columnea latent viroid*, *Potato spindle tuber viroid* *Tomato Chlorotic dwarf viroid*

และข้อกำหนดการนำเข้าเดิมไม่เหมาะสม /ปัญหาในการปฏิบัติงานของประเทศผู้ส่งออก และประเทศผู้นำเข้า (ไทย) นอกจากนั้นยังพบการแจ้งการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการนำเข้า (Non-compliance) โดยเฉพาะ การไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดการนำเข้าด้านเอกสาร และการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดการนำเข้าด้านสุขอนามัยพืช เช่น การรับรองปราศจากศัตรูพืชกักกัน ตัวอย่างที่พบ เช่น

- ไม่ระบุข้อความรับรองศัตรูพืชกักกัน หรือ ระบุชนิดศัตรูพืชกักกันไม่ครบ หรือระบุข้อความรับรองไม่ถูกต้อง
- ไม่ระบุวิธีการบำบัดศัตรูพืชลงใน PC เช่น คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารป้องกัน กำจัด เชื้อราที่เหมาะสม/ การรมแก๊สด้วยสารรมเมทิลโบรไมด์ หรือฟอสฟีน
- ข้อกำหนดการนำเข้าเดิมเกี่ยวกับการคลุกเมล็ดพันธุ์ไม่เหมาะสม เช่น ข้อความที่ระบุใน AD สำหรับการคลุกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด “The consignment of maize seeds was treated with appropriate fungicides.” ซึ่งทำให้ประเทศผู้ส่งออกสับสน และไม่ระบุสารป้องกันเชื้อราที่เหมาะสมลงใน PC

ทำให้มีการพิจารณาปรับปรุงเงื่อนไขการนำเข้าเมล็ดพันธุ์พืชทั้ง ๕ ชนิด โดยมีการวิเคราะห์ ทบทวนการประเมินความเสี่ยงศัตรูพืชกักกันของเมล็ดพันธุ์พืชพริก มะเขือ มะเขือเทศ ข้าวโพด กัญชา/กัญชง จากทุกประเทศ และปรับปรุงประกาศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะเดียวกันก็ได้แจ้งเวียนถึงองค์กรการค้าโลก เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประเทศสมาชิก เป็นเวลา ๖๐ วัน (NPPO ของประเทศญี่ปุ่น สหภาพยุโรป (European Commission) สมาพันธ์เมล็ดพันธุ์นานาชาติ (ISF) (APSA) Croplife Asia สมาคมการค้าเมล็ดพันธุ์ไทย (THASTA) สมาพันธ์อุตสาหกรรมเมล็ดพันธุ์อินเดีย และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียในประเทศบนเว็บไซต์ของกรมวิชาการเกษตร เป็นเวลา ๓๐ วัน ครบถ้วนแล้ว

พบว่ามีความ ขัดแย้ง ข้อเสนอ ความคิดเห็น และข้อสงสัยจากภาคเอกชนที่ต้องการความกระจ่าง เพื่อการปรับปรุงข้อความในประกาศฉบับปรับปรุงอยู่หลายเรื่อง ที่สำคัญคือ การหาหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถถ่ายทอดโรคพืชผ่านเมล็ดพันธุ์ของพืชทั้ง ๕ ชนิด และการกระจายของศัตรูพืชกักกันที่พบว่าเป็นศัตรูพืชชนิดต่างๆ ในประเทศไทย โดยอ้างอิงผลการประเมินของ ISF pest list ทั้งนี้ทางกรมวิชาการเกษตรจะดำเนินการหาข้อมูลและดำเนินการตอบข้อสงสัย หลังจากการประชุมคณะกรรมการการนำเข้าสิ่งต้องห้ามเพื่อการค้าและเพื่อกิจการอื่น ซึ่งจะมีประชุมในวันที่ ๑๖ ส.ค. ๒๕๖๗

การระบุศัตรูพืชกักกันในการรับรองเพิ่มเติม (Additional declaration : AD) และรายชื่อศัตรูพืชกักกันในภาคผนวก ๑ สร้างความสับสนต่อ NPPO ของประเทศผู้ส่งออก ทำให้เข้าใจว่าเป็นศัตรูพืชกักกันทั้งหมดและจำเป็นต้องตรวจสอบก่อนส่งออกมายังประเทศไทย เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายที่สูงเกินไป เสนอให้ทบทวนและตัดรายชื่อ

ศัตรูพืชกักกันออกจากภาคผนวก และเปลี่ยนชื่อภาคผนวก ๑ เป็นรายชื่อศัตรูพืชควบคุมที่ไม่กักกัน (Regulated non-quarantine pest : RNQP) ทั้งนี้กรมวิชาการเกษตรชี้แจงว่า ศัตรูพืชกักกันในการรับรองเพิ่มเติม AD นั้นจะมีการจัดการเฉพาะและแยกส่วนอย่างชัดเจนจากศัตรูพืชกักกันอื่นในภาคผนวกแล้ว และประเทศไทยยังไม่มีรายชื่อ RNQP

การตรวจสอบสุขอนามัยและการปราศจากศัตรูพืชกักกันสำหรับข้าวโพด ต้องทำการตรวจสอบระหว่างฤดูกาลเพาะปลูก ระหว่างการเจริญเติบโต หากเมล็ดพันธุ์มาจากต้นแม่พันธุ์ที่ได้รับการตรวจสอบและสังเกตอาการระหว่างฤดูกาลเพาะปลูกและพบว่าปราศจากศัตรูพืชกักกัน ก็น่าจะเป็นมาตรการเพียงพอสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากศัตรูพืชและเป็นระดับการป้องกันที่เหมาะสม กรมชี้แจงว่า การตรวจสอบต้นแม่และสังเกตอาการในระหว่างฤดูกาลเพาะปลูก อาจมีอาการบนต้นเพียงเล็กน้อย หรือไม่พบอาการบนต้น ขึ้นอยู่กับสายพันธุ์และสภาพแวดล้อม

ข้อคิดเห็นจากสหภาพยุโรป มีความคล้ายกับกับสมาพันธ์เมล็ดพันธุ์ในประเด็นชนิดของศัตรูพืชกักกันบางชนิด และเสนอให้ประเทศไทยทบทวนและแจ้งผลให้ทราบ ขณะที่ NPPO ของประเทศญี่ปุ่น แจ้งให้ประเทศไทยทราบว่า ศัตรูพืชกักกันบางชนิดนั้นไม่ปรากฏในประเทศญี่ปุ่น เช่น ไวรอยด์ *Tomato mottle mosaic virus* *Tomato Chlorotic dwarf viroid* และวัชพืช *Striga* spp. รวมถึงจะมีการดำเนินการตรวจสอบแบบที่เรียกว่าวิธีการตรวจสอบมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ เช่น ISHI method for *Clavibacter michiganensis*

ดังนั้นประเทศต้นทางและผู้ผลิตจำเป็นต้องรู้ว่า อะไรเป็นความเสี่ยงที่ต้องควบคุมและกักกัน ต้องรู้วิธีการควบคุมตั้งแต่การบริหารจัดการในแปลงผลิต การจัดการหลังเก็บเกี่ยว เป็นต้น